

ního rozsudku, vyneseno podle § 572 c. ř. s., jímž výpověď uznána jest účinnou. Žalobce neopatřil si ani onoho příkazu dle § 562, ani rozsudku dle § 572 c. ř. s., nýbrž podal žalobu o zrušení smlouvy nájemní; k této žalobě sice byl formálně oprávněn podle odstavce III. a IV. smlouvy nájemní, ale nemůže dosíci příznivého rozsudku, poněvadž v době podání žaloby neměl pro tuto žalobu zákonného důvodu, jež v ní na základě smlouvy uplatňoval, totiž opominutí žalovaných, stodolu opravit.

Čís. 442.

Fakturové sudiště (§ 88, odstavec druhý j. n.) nezbytně předpokládá, že zboží bylo vůbec odesláno.

(Rozh. ze dne 16. března 1920, R I 64/20.)

Proti žalobě, vznesené u fakturového sudiště, namítal žalovaný místní nepříslušnost, ježto zboží nebylo vůbec odesláno, což žalobce při ústním líčení doznal. Soud první stolice námitku nepříslušnosti zamítl, kdežto rekursní soud jí vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Sudiště dle § 88, odstavec druhý j. n. předpokládá, že zboží bylo skutečně dodáno. Není-li tomu tak, nemůže přijetí faktury založiti sudiště dle § 88, odstavec druhý j. n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Odeslání zboží jest nutným předpokladem fakturové příslušnosti. Žádá § 88 j. n., by faktura došla současně se zbožím nebo dříve než zboží. Došla-li později, není tu fakturového sudiště. Jest tedy odeslání zboží důležitým bodem, rozhodným pro posouzení fakturového sudiště. To plyne jasně i z konečného ustanovení § 88 odstavec druhý j. n., dle něhož není tu fakturového sudiště, byla-li fakturovaná zásilka odmítnuta jako neobjednaná. Tvrdí-li stížnost, že stačí odeslání zboží po skončeném sporu, jest to očividně nesprávné, poněvadž jde o posouzení příslušnosti ku projednávání sporu na základě žaloby (§ 41 j. n.). Předpis § 88, odstavec druhý, nepřipouští žádné výjimky. Obsahuje-li faktura doložku: »netto kassa faktura«, nemůže tím býti odstraněn předpoklad odeslání zboží.

Čís. 443.

Ve smlouvě svatební lze vzdáti se práva, požadovati dle § 1264 obč. zák. zrušení svatební smlouvy.

Zruší-li se dle § 1264 obč. zák. svatební smlouva, vrátí manžel manželce, co od něho kdysi dle smlouvy obdržel, bez ohledu k tomu, co na hodnotě v mezích přibylo neb ubylo.

(Rozh. ze dne 16. března 1920, R I 89/20.)

Žalobce, jehož manželství bylo z manželčiny viny rozvedeno, domáhal se zrušení svatební smlouvy, jíž postoupil v roce 1909 své manželce do neodvolatelného vlastnictví polovinu usedlosti a dle níž při-

nesla mu manželka věnem 800 K. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl a uvedl mimo jiné v důvodech: Okolnost, že bylo ve svatební smlouvě použito výrazu, že žalobce postupuje žalované polovinu usedlosti do »neodvolatelného« vlastnictví, jest pro tento spor nerozhodnou, jelikož není ani tvrzeno, ani přiznáno, ani prokázáno, že by tato neodvolatelnost byla bývala myšlena na případ § 1264 obč. zák. Odvolací soud zrušil rozsudek soudu první stolice a vrátil mu věc, by vyčkaje pravomoci zrušujícího usnesení, dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: Nelze upříti oprávněnosti výtkám neúplnosti řízení a odporu se spisy. Spisům odporuje důvod, kterým rozsudek odbývá slova notářského spisu o »neodvolatelnosti« vlastnictví, totiž, že prý nebylo tvrzeno, že ustanovení to bylo míněno na případ § 1264 obč. zák. V žalobní odpovědi výslovně se uvádí, že žalobce není oprávněn, odvolati smlouvu ani dle § 1264 obč. zák. proti ustanovení notářského spisu, že polovina nemovitosti postoupena byla do neodvolatelného vlastnictví žalované. Tím přece tvrdí žalovaná, že tento výraz ve smlouvě vztahoval se na případ § 1264 obč. zák. Jest také nesnadno si představit, že by se byl mohl vztahovati na nějaké jiné »odvolání«. Jaký jiný způsob odvolání smlouvy, jinak platné, mohl tu býti míněn? Strana žalující to popřela a nabídla důkazy o tom, že o tomto ustanovení smlouvy nebylo jednáno a že zejména nemluvilo se o vyloučení manželova práva dle § 1264 obč. zák. Strany si tedy odporují v tom, jaká byla pravá jejich vůle a poněvadž dle § 914 obč. zák. (jak zní dle novely a platí i pro smlouvy před 1. lednem 1917 uzavřené) při výkladu smluv vypátrána má býti pravá vůle stran, bylo věcí soudu, by ji zjistil. Podle mínění odvolacího soudu toto ustanovení notářského spisu, kdyby opíralo se o skutečnou úmluvu stran, vědomě k němu směřující, mohlo vyloučiti přípustnost nároku žalobního a, nebyla-li věc ta probrána a zjištěna, zůstalo řízení neúplným. Než i kdyby toto ustanovení smlouvy nemělo onoho významu, jest řízení dle mínění odvolacího soudu neúplným. Odvolací soud má totiž za to, že, zruší-li se smlouvy svatební, rozváže se společenství majetku a každá strana obdrží, co do manželství přinesla, nikoli však v tom stavu, v jakém to bylo při uzavření smluv, nýbrž dle doby, kdy se smlouvy zrušují, že tedy přírůstek i úbytek na majetku přichází k dobru a ku škodě oběma stranám. Mimo to společenství majetku, pokud smlouvami svatebními bylo založeno, musí zase ve svém celku býti rozloučeno a nelze jednotlivé části vylučovati. Úkolem soudu dle § 182 c. ř. s. jest, by vyzval strany k určitému přednesu okolností, pro spor rozhodných, a teprve, když ani pak toho neučiní, může se spokojiti s tím, co přednesly. Ze spisů není patrné, že by byl soud žalovanou vyzval, by své nároky přednesla, naopak ani to, co strany uvedly o změnách v majetku, a zejména tvrzení žalobní odpovědi, že společnou činností byly upláceny dluhy, že stoupla cena majetku, že žalovaná dostala od matky a do hospodářství přinesla také krávu a že jí přísluší protipohledávky, nebylo soudem ani probráno, ani v úvahu vzato, tím méně nabízené důkazy provedeny. Poněvadž tedy okolnosti pro spor dle mínění odvolacího soudu rozhodné probrány a zjištěny nebyly, bylo rozsudek dle § 496 čís. 3 c. ř. s. zrušiti.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Ježto tu jde o svatební smlouvy, nemůže dle výslovného předpisu § 1264 obč. zák. býti pochybnosti, že žalobce, jako manžel na rozvodu bezvinný, byl by oprávněn dožadovati se jejího zrušení. Avšak žalovaná strana tvrdí, že žalobce tohoto svého práva se ve smlouvě výslovně vzdal. Tvrdí tedy, že smluvně zřekl se oprávnění, dožadovati se kdy, ať již z jakéhokoli důvodu, zrušení ujednaného částečného společenství statků. O tom nabídla žalovaná důkazy a žalobce protidůkaz. Právem shledal odvolací soud, že v první stolici sběhla se neúplnost řízení, když procesní soud této okolnosti nevzal na přetřes a důkazů, o ní nabídnutých, neprovedl. Neboť bezvinný na rozvodu manžel může rozhodnouti se buď pro zachování svatebních smluv nebo pro jejich zrušení. Zřekne-li se smluvně svého oprávnění, dožadovati se jich zrušení, vzal by tím na se závazek, od kterého by jednostranně nesměl více ustoupiti. Slušelo se proto přisvědčiti odvolacímu soudu v tom, že procesní soud měl v tom směru zjistiti pravou vůli stran a zjistiti skutečnost, zavázal-li se žalobce i pro případ, že by manželství bylo mezi stranami, smlouvu uzavírajícími, rozvedeno, nedomáhati se zrušení smlouvy svatební, nýbrž ponechati ji dále v platnosti, takže v tom ohledu zůstalo dosavadní řízení skutečně neúplným. Také správně dále vyslovil odvolací soud, že, když smlouvy svatební se zrušiti mají dle § 1264 obč. zák., musí obdržeti každá strana to, co do manželství přinesla, tedy že vše uvedsti se má v předešlý stav. Neboť, zrušiti smlouvu, nemá jiného významu, nežli že tato od určitého času dále nemá trvati. Účinek zrušení působí tu sice ex nunc, avšak působiti může jenom tolik, že v čase, kdy se zrušuje, obnovuje se bývalý stav. Obdrží tedy u svatebních smluv manželka zpět své věno, manžel obvěnění a pod. a při společenství statků, které počalo ihned za života manželů, každý z nich to, co do společenství toho vnesl, a to v tom stavu, v jakém se právě statek nalézá. To odpovídá zcela předpisům §§ 1227, 1230 (k rozmnožení věna) a 1236 obč. zák., dle kterých po čas trvání manželství nemá manželka na užitky nároku, poněvadž tyto patří manželci. Proto zcela důvodně uznal odvolací soud, že, tvrdí-li žalovaná strana, že věnem přinesla žalujícímu manželci i krávu, jest dosavadní řízení neúplným, když první stolice této okolnosti nevyšetřila. Za to však sešel odvolací soud se správné cesty, když dále žádá doplnění řízení v tom směru, by bylo zjištěno, co na statku přibylo neb ubylo, jakoby příbytek neb úbytek ten byl žalované k dobru nebo ku škodě. Žalovaná při zrušení svatebních smluv jest povinna polovici statku vneseného do společenství samotným manželem jemu vrátiti. Má-li tato nyní větší nebo menší cenu, naprosto nerozhoduje, neboť před sňatkem polovice statku toho neměla, nýbrž jedině věno 800 K a po případě i krávu, to byl by žalobce povinen jí vrátiti, ona pak vrátiti musí do vlastnictví jí připsanou polovici nemovitostí, čímž obnoven bude dřívější stav. V tom směru nařízené doplnění řízení není odůvodněno, to tím méně, ano mohlo by se tu jednat jen o nároky peněžité, jichž uplatňování si však žalovaná výslovně vyhradila, přispěla-li snad něčím k zvýšení žalobcova majetku, dobře vědouc, že takové nároky v tomto sporu ke kompensaci uváděti nelze pro jejich různorodost. Přes částečný úspěch rekursu nebylo lze usnesení odvolacího soudu zrušiti a rozhodnutí

ve věci samé mu uložiti, poněvadž řízení před první stolicí přece ve dvou směrech zůstalo kusým.

Čís. 444.

V řízení o žádosti za přeměnu rozvodu v rozluku manželství nelze po smrti toho neb onoho z manželů více pokračovati.

(Rozh. ze dne 16. března 1920, R I 106/20.)

Usnesením krajského soudu ze dne 15. října 1919 bylo prohlášeno manželství Gustava a Terezie W-ových, již dříve dobrovolně rozvedené, za rozloučené pro nepřekonatelný odpor. Ježto Gustav W. dne 11. října 1919 zemřel, zastavil týž soud usnesením ze dne 17. listopadu 1919 řízení rozlukové a prohlásil usnesení ze dne 15. října 1919 bezúčinným. Rekursní soud nevyhověl stížnosti přihlášených dědiců Gustava W-a. **D ů v o d y:** Smrtí Gustava W—a rozloučeno bylo dle § 111 obč. zák. jeho manželství s Terezií W—ovou a stalo se tudíž další řízení dle § 15 a 16 rozl. zák. bezpředmětným. Dle § 759 obč. zák. jest sice pokračovati v řízení o žalobě, by manželství bylo rozloučeno nebo rozvedeno i tehdy, zemřel-li mezi tím žalobce; předpis ten jest však výjimečným, takže jej nelze rozšiřovati na žádosti o rozluku dle § 15 a 16 rozl. zák., jež jest vyříditi v řízení nesporném. Nemělo by to ani smyslu, ježto v tomto řízení neřeší se otázka, kdo má vinu na rozluce, a nelze výrok o vině pojatai do usnesení, opírá-li se žádost o předchozí dobrovolný rozvod, jako jest tomu v případě, o nějž jde. Předcházel-li nedobrovolný rozvod, bylo by výrok o vině převzítí z rozsudku rozvodového a to dle zákona rozlukového pouze v případě § 17, dle článku II, odstavec třetí, prováděcího nařízení ze dne 27. června 1919, čís. 362 sb. z. a n., i v případě § 16 rozl. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

D ů v o d y:

Usnesení nižších soudů nejsou zřejmě protizákonná, jak tvrdí stěžovatelé. Původní ustanovení občanského zákoníka o zákonném právu dědickém poskytovala (za vlivu práva římského) pozůstalému manželé (manželce) velmi málo; nebyl v nich vzat zřetel na důvěrné životní společenství, vzcházející uzavřením manželství, ani na životní postavení, jež manželství propůjčuje zejména manželce. Tato křivda byla napravena novým doslovem §§ 757, 758 a 796 obč. zák. dle §§ 68, 69 a 71 čís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z. Výjimku z těchto zákonných ustanovení obsahuje § 759 obč. zák. Podle původního doslovu jeho druhé věty manžel, rozvedený z vlastní viny, neměl nároku na dědictví po zemřelém choti. Tento následek nehodnosti dědické jest podle nového doslovu § 759 rozšířen na případy, kde zůstavitel již byl podal žalobu o rozluku nebo rozvod manželství z viny manžela druhého a žalobě se vyhoví. Toto výjimečné ustanovení nebylo pozdějším zákonem manželským ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. rozšířeno na případy, ve kterých zůstavitel před svou smrtí byl podal proti druhému manželovi